

Wprowadzenie | str. 15

Wykaz skrótów | str. 17

Część I. Pomoc społeczna | str. 21

Rozdział I. Istota i zasady udzielania pomocy społecznej | str. 23

1. Pomoc społeczna i wsparcie socjalne w systemie zabezpieczenia społecznego | str. 24
2. Cele i zasady pomocy społecznej | str. 26

Rozdział II. Przesłanki nabycia prawa do świadczeń | str. 35

1. Obywatelstwo i miejsce zamieszkania | str. 36
2. Osoba fizyczna i rodzina jako adresaci świadczeń | str. 38
3. Kryterium trudnej sytuacji życiowej | str. 40
4. Dochód | str. 42
5. Przesłanki negatywne prawa do pomocy społecznej | str. 55

Rozdział III. Świadczenia pieniężne | str. 63

1. Zasiłek stały | str. 64
2. Zasiłek okresowy | str. 73
3. Zasiłek celowy | str. 79
4. Pomoc na usamodzielnienie | str. 92
5. Pomoc dla cudzoziemców | str. 101
6. Wynagrodzenie z tytułu sprawowania opieki | str. 106

Rozdział IV. Świadczenia niepieniężne | str. 109

1. Świadczenia zaspokajające podstawowe potrzeby egzystencji | str. 110
2. Praca socjalna, poradnictwo i interwencja kryzysowa | str. 113
3. Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne | str. 116
4. Usługi opiekuńcze | str. 119
5. Pomoc w postaci mieszkania chronionego | str. 128
6. Pomoc w integracji i usamodzielnieniu | str. 130
7. Usługi świadczone przez ośrodki wsparcia | str. 133
8. Pobyt i usługi w domu pomocy społecznej | str. 138

Rozdział V. Postępowanie w sprawie świadczeń. Kierowanie i odpłatność za pobyt w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej | str. 143

1. Postępowanie w sprawie świadczeń | str. 144
2. Czynności konsensualne | str. 154
3. Kierowanie i odpłatność za pobyt w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej | str. 158

Rozdział VI. Weryfikacja decyzji i zwrot świadczeń | str. 169

1. Zmiana i uchylenie decyzji nieostatecznej | str. 170
2. Weryfikacja decyzji ostatecznej | str. 170
3. Czasowe następstwa zmiany i uchylenia decyzji | str. 175
4. Świadczenie nienależnie pobrane | str. 177
5. Zwrot świadczeń | str. 179

Rozdział VII. Zadania, organizacja i kadry pomocy społecznej | str. 185

1. Zadania pomocy społecznej | str. 186
2. Organizacja pomocy społecznej | str. 190
3. Podmioty niepubliczne w pomocy społecznej | str. 194
4. Kontrola i nadzór | str. 203
5. Kadry pomocy społecznej | str. 209

Część II. Świadczenia rodzinne | str. 221

Rozdział VIII. Pojęcie świadczeń rodzinnych | str. 223

1. Pojęcie świadczeń rodzinnych w świetle ustawodawstwa polskiego | str. 224
2. Pojęcie świadczeń rodzinnych według przepisów o koordynacji | str. 226

Rozdział IX. Ogólne warunki nabycia prawa do świadczeń rodzinnych | str. 229

1. Zamieszkanie na terytorium RP | str. 230
2. Obywatelstwo polskie | str. 231
3. Cudzoziemcy uprawnieni do świadczeń rodzinnych | str. 231

Rozdział X. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego | str. 235

1. Zasiłek rodzinny | str. 236
2. Podmioty uprawnione do zasiłku rodzinnego | str. 237
3. Przesłanki nabycia prawa do zasiłku rodzinnego | str. 241
4. Okoliczności wyłączające nabycie prawa do zasiłku rodzinnego (art. 7 u.ś.r.) | str. 252
5. Dodatki do zasiłku rodzinnego | str. 258

Rozdział XI. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka oraz świadczenia rodzinne przyznawane na podstawie uchwały rady gminy | str. 269

1. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka | str. 270
2. Świadczenia rodzinne udzielane na podstawie uchwały rady gminy | str. 274

Rozdział XII. Świadczenie rodzicielskie | str. 277

1. Podmioty uprawnione do świadczenia | str. 278
2. Prawo do świadczenia | str. 279
3. Okoliczności wyłączające prawo do świadczenia | str. 280
4. Zbieg prawa do świadczenia rodzicielskiego i innych świadczeń | str. 281

Rozdział XIII. Świadczenia opiekuńcze | str. 283

1. Zasiłek pielęgnacyjny | str. 285
2. Świadczenie pielęgnacyjne | str. 297
3. Specjalny zasiłek opiekuńczy | str. 324

Rozdział XIV. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń rodzinnych (socjalnego wsparcia) | str. 341

1. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego - uwagi ogólne | str. 343
2. Wybrane zasady koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego | str. 344
3. Właściwość organu w sprawach z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń rodzinnych | str. 346
4. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń rodzinnych w świetle

rozporządzenia nr 1408/71 | str. 350

5. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń rodzinnych w świetle rozporządzenia nr 883/2004 | str. 354

Rozdział XV. Postępowanie w sprawie przyznania i wypłaty świadczeń rodzinnych oraz weryfikacji decyzji ostatecznej | str. 361

1. Właściwość organów | str. 363

2. Wniosek | str. 365

3. Uzupełnienie wniosku i pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia | str. 375

4. Zasady wypłaty świadczeń rodzinnych | str. 378

5. Obowiązki informowania | str. 383

6. Uchylenie i zmiana ostatecznej decyzji w sprawie świadczeń rodzinnych | str. 385

Rozdział XVI. Świadczenie nienależnie pobrane | str. 391

1. Pojęcie świadczeń nienależnie pobranych | str. 392

2. Zasady zwrotu nienależnie pobranych świadczeń | str. 400

Część III. Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci | str. 405

Rozdział XVII. Pojęcie i cel świadczenia wychowawczego | str. 407

1. Pojęcie i cel świadczenia wychowawczego w świetle ustawodawstwa polskiego | str. 408

2. Pojęcie świadczenia wychowawczego według przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego | str. 410

Rozdział XVIII. Warunki nabycia prawa do świadczenia wychowawczego | str. 411

1. Ogólne warunki nabycia prawa do świadczenia wychowawczego | str. 412

2. Podmioty uprawnione do świadczenia wychowawczego | str. 413

3. Przesłanki nabycia prawa do świadczenia wychowawczego | str. 419

4. Okoliczności wyłączające nabycie prawa do świadczenia wychowawczego (art. 8 u.p.p.w.d.) | str. 430

Rozdział XIX. Dodatek wychowawczy dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka | str. 435

Rozdział XX. Postępowanie w sprawach o świadczenia wychowawcze | str. 439

1. Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego | str. 440

2. Okres zasiłkowy | str. 455

3. Wydatkowanie świadczenia wychowawczego niezgodnie z celem lub marnotrawienie świadczenia | str. 457

4. Rodzinny wywiad środowiskowy | str. 459

5. Świadczenia nienależnie pobrane oraz weryfikacja decyzji ostatecznej | str. 460

Część IV. Fundusz alimentacyjny i działania wobec dłużników alimentacyjnych | str. 463

Rozdział XXI. Istota i przesłanki nabycia uprawnień do świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 465

1. Zagadnienia wprowadzające | str. 466

2. Podmioty uprawnione do świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 469

3. Warunki nabycia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 478

Rozdział XXII. Postępowanie w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 497

1. Wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 498
2. Organ właściwy w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 504
3. Okres świadczeniowy | str. 505
4. Decyzja ustalająca prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 507
5. Wstrzymanie wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 510
6. Weryfikacja decyzji, na mocy której strona nabyła prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 511
7. Wzory pism | str. 516

Rozdział XXIII. Świadczenie nienależnie pobrane oraz zwrot świadczeń z funduszu alimentacyjnego | str. 525

1. Nienależnie pobrane świadczenia z funduszu alimentacyjnego | str. 526
2. Obowiązek zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej | str. 536
3. Wzory pism | str. 546

Rozdział XXIV. Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych | str. 549

1. Wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego | str. 550
2. Organ właściwy w sprawie działań wobec dłużnika alimentacyjnego | str. 551
3. Czynności podejmowane wobec dłużnika alimentacyjnego | str. 552
4. Uznanie dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych | str. 556
5. Wzory pism | str. 565

Część V. Dodatki mieszkaniowe | str. 575

Rozdział XXV. Przesłanki nabycia prawa do dodatku mieszkaniowego | str. 577

1. Przesłanki pozytywne, których spełnienie warunkuje nabycie prawa do dodatku mieszkaniowego | str. 578
2. Okoliczności wyłączające uzyskanie dodatku | str. 588

Rozdział XXVI. Wysokość dodatku | str. 591

Rozdział XXVII. Proceduralne aspekty przyznania, wypłaty i zwrotu dodatków mieszkaniowych | str. 597

1. Właściwość organu | str. 598
2. Przebieg postępowania | str. 598
3. Decyzja w sprawie dodatku mieszkaniowego | str. 601
4. Wstrzymanie wypłaty dodatku | str. 601
5. Zwrot nienależnie pobranego świadczenia | str. 602

Część VI. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza | str. 605

Wprowadzenie | str. 607

Rozdział XXVIII. Ochrona dziecka i rodziny - zagadnienia ogólne | str. 609

1. Podstawy prawne wspierania rodziny i pieczy zastępczej | str. 610
2. Wspieranie rodziny | str. 611
3. Piecza zastępcza | str. 611
4. Podmioty wspierania rodziny i pieczy zastępczej | str. 612
5. Podmiotowość i dobro dziecka | str. 612
6. Podmioty wobec, których realizowane jest wspieranie rodziny i piecza zastępcza | str. 614
7. Przetwarzanie danych | str. 620

Rozdział XXIX. Wspieranie rodziny | str. 621

1. Zagadnienia ogólne | str. 623
2. Przepisy dotyczące wsparcia rodziny | str. 623
3. Pojęcie wspierania rodziny | str. 624
4. Formy organizacyjne wspierania rodziny | str. 627
5. Praca z rodziną | str. 628
6. Działania ośrodków pomocy społecznej w zakresie wspierania rodzin | str. 629
7. Asystent rodziny | str. 630
8. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka | str. 637
9. Kontrola wójta i zarządu powiatu | str. 647
10. Rodzina wspierająca | str. 648

Rozdział XXX. Piecza zastępcza | str. 651

1. Zagadnienia ogólne | str. 655
2. Rodzinna piecza zastępcza | str. 668
3. Instytucjonalna piecza zastępcza | str. 707
4. Świadczenia i dodatki przysługujące rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka | str. 735
5. Odpłatność rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej | str. 756
6. Ocena sytuacji dziecka oraz opinia o zasadności jego pobytu w pieczy zastępczej | str. 768

Rozdział XXXI. Pomoc dla osób usamodzielnianych | str. 779

1. Zagadnienia ogólne | str. 780
2. Przepisy normujące pomoc na usamodzielnienie | str. 780
3. Zakres podmiotowy pomocy na usamodzielnienie | str. 781
4. Rodzaje świadczeń w ramach procesu usamodzielnienia | str. 781
5. Postępowanie w sprawie przyznania świadczenia w ramach usamodzielnienia | str. 789

Rozdział XXXII. Postępowanie adopcyjne | str. 799

1. Zagadnienia wstępne | str. 800
2. Podstawy prawne prowadzenia postępowania adopcyjnego | str. 801
3. Ośrodek adopcyjny | str. 802
4. Działania zmierzające do przygotowania dziecka do adopcji | str. 808
5. Karta dziecka | str. 809
6. Kwalifikacja dziecka do przysposobienia krajowego | str. 816
7. Kwalifikacja dziecka do przysposobienia międzynarodowego | str. 817
8. Kwalifikacje kandydatów do przysposobienia dziecka | str. 819
9. Kontrola zarządu województwa nad ośrodkiem adopcyjnym | str. 822

Rozdział XXXIII. Ustrój administracji | str. 825

1. Zagadnienia ogólne | str. 827
2. Podstawy prawne ustroju administracji | str. 827
3. Zadania gminy w sferze wspierania rodziny | str. 828
4. Zadania powiatu w sferze pieczy zastępczej | str. 830
5. Województwo samorządowe w sferze wspierania rodziny i pieczy zastępczej | str. 837
6. Zadania wojewody | str. 839
7. Zadania ministra właściwego do spraw rodziny | str. 840
8. Rada Ministrów w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej | str. 842
9. Nagrody za osiągnięcia w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej | str. 843
10. Zlecanie zadań podmiotom niepublicznym | str. 843
11. Finansowanie zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej | str. 845
12. Wysokość kwoty średnich miesięcznych wydatków w placówkach, które rozpoczęły działalność | str. 852
13. Dotacje jednostek samorządu terytorialnego | str. 853

Rozdział XXXIV. Kontrola wojewody | str. 855

1. Zagadnienia ogólne | str. 856
2. Przepisy prawa normujące przeprowadzanie kontroli | str. 856
3. Uprawnienia wojewody | str. 856
4. Wystąpienie pokontrolne | str. 860
5. Zastrzeżenia wobec wystąpienia pokontrolnego | str. 861
6. Instrumenty prawne przysługujące wojewodzie | str. 862
7. Wymierzanie i egzekucja kar pieniężnych | str. 864
8. Kontrola zarządu powiatu | str. 866
9. Kontrola w województwie samorządowym | str. 866
10. Uprawnienia organu kontrolnego | str. 866

Część VII. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie | str. 869

Rozdział XXXV. Zjawisko przemocy w rodzinie | str. 871

1. Przemoc w rodzinie - pojęcie, fakty i mity | str. 872
2. Przemoc w rodzinie a przestępstwo znęcania się (art. 207 k.k.) | str. 874
3. Międzynarodowe zobowiązania Polski w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie | str. 875

Rozdział XXXVI. Zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie | str. 879

1. Obowiązki organów administracji rządowej | str. 880
2. Zadania jednostek samorządu terytorialnego, w tym obowiązki rady gminy/powiatu/sejmiku wojewódzkiego oraz wójta/burmistrza/ prezydenta | str. 881
3. Gminne zespoły interdyscyplinarne | str. 883
4. Procedura "Niebieskie Karty" | str. 887
5. Odebranie dziecka z rodziny przez pracownika socjalnego | str. 908
6. Bezpieczeństwo i ochrona osoby doświadczającej przemocy w rodzinie - uprawnienia Policji, prokuratora i sądu | str. 911

Rozdział XXXVII. Prawne i społeczne aspekty przeciwdziałania przemocy | str. 919

1. Obowiązek zawiadomienia o przestępstwie znęcania się oraz odpowiedzialność za brak

- zawiadomienia o przestępstwie | str. 920
2. Zakaz stosowania kar cielesnych wobec dzieci - charakter prawny i konsekwencje naruszenia zakazu | str. 922
3. Oddziaływanie na sprawcę - programy korekcyjno-edukacyjne | str. 924
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie | str. 926
5. Zaświadczenie lekarskie dla ofiary przemocy w rodzinie | str. 928

Część VIII. Wybrane rodzaje wsparcia | str. 931

Rozdział XXXVIII. Zasiłki dla opiekunów | str. 933

1. Zagadnienia ogólne - cel świadczenia | str. 934
2. Podmioty uprawnione | str. 934
3. Warunki nabycia prawa do zasiłku dla opiekuna | str. 935
4. Przesłanki negatywne | str. 939
5. Postępowanie w sprawie przyznania prawa do zasiłku dla opiekuna | str. 940

Rozdział XXXIX. Pomoc osobom uzależnionym (alkoholizm i narkomania) | str. 943

1. Pomoc osobom uzależnionym od alkoholu | str. 944
2. Pomoc osobom uzależnionym od narkotyków | str. 949

Rozdział XL. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi | str. 951

1. Idea oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi | str. 952
2. Umieszczenie osoby z zaburzeniami psychicznymi w domu pomocy społecznej | str. 954
3. Uprawnienia organu pomocy społecznej w zakresie kierowania do szpitala psychiatrycznego | str. 956

Rozdział XLI. Pomoc socjalna dla studentów | str. 959

Rozdział XLII. Pomoc socjalna dla uczniów | str. 965

1. Zagadnienia ogólne | str. 966
2. Podmioty uprawnione do świadczeń | str. 966
3. Stypendium szkolne (art. 90d u.s.o.) | str. 967
4. Zasiłek szkolny (art. 90e u.s.o.) | str. 969
5. Postępowanie w sprawie przyznania pomocy (art. 90e u.s.o.) | str. 970

Rozdział XLIII. Pomoc w postaci dożywiania | str. 973

1. Cel i zakres Programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" | str. 974
2. Podmioty realizujące Program | str. 975
3. Finansowanie Programu - źródła i zasady | str. 976
4. Podmioty uprawnione do pomocy udzielanej w ramach Programu | str. 976
5. Przesłanki udzielenia pomocy w ramach Programu | str. 977
6. Formy udzielenia pomocy w ramach Programu | str. 979

Rozdział XLIV. Pomoc kobietom w ciąży | str. 981

Rozdział XLV. Wsparcie w ramach Karty Dużej Rodziny | str. 985

Rozdział XLVI. Dodatek energetyczny | str. 999

Rozdział XLVII. Nieodpłatna pomoc prawna | str. 1003

Indeks rzeczowy | str. 1009